

R E G É L Ő.

PESTEN Vasárnap Augustus 25^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csütörtökön. Fél évi díja helyben 3 ft 12 xr borítéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként-is válthatnak példányt borítéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

A' szerelem féltő férj.

Horrberg báróné, Blanka leányához! Csak halálom után fogod itten feljegyzett történetemet megtudni, kedves gyermekem! Szerencsétlenül folyt-le keserű életnek fonala; 's még-is édes Blankám, tisztelettel 's háladvá tekintek-fel az égre; mert anya levén boldog valék. Ha könnyes szemeimet reád vetem, ki a' földön ülve virágokkal játszasz; éppen midőn szerencsétlenségemet akarom leírni, egy egész meny nyilik-meg szívemben: téged felemlek, szívemhez szorítlak, 's búmnak könnyei anyai örömkönnyekké válnak. — Légy szerencsés édesem, légy te egészen az! a' mivel én ezt előmozdithatám, anyailag megtevéim.

Falusi jószágunkon szorgosan neveltetve értem-el életemnek 16-dik évszakát. Csendes mellemben minden szenvedelmek szunnyadtak. Életem egy csendes nyári éjhez; egy ismeretlen virágos völgyben tisztán csörgedező patakhoz hasonlita. Szívem tiszta és ártatlan volt; csak szép 's ártatlan álmak hatották-meg néha lelkemet.

Atyám német országi születésű levén, egy örökségnek általvételésére orosz országból német országba utazánk. Már Hannoverába érkezünk, midőn egy társaságban Salborn nevű atyánkfiya mutatott-be atyámnak, kinek azon örökséghez, melly miatt ide utaztunk, szint olly jusa volt. Atyám őt ez okból nem szenvedheté, 's látni se kívánta. De ez bátran 's nyíltszívűséggel lépett elejébe, és vidám mosolygással imigy szollitá-meg őt: „Egy ellenséges per választ-el minket; de én ma szabadulván-fel a' gyámság alól, örvendve lépek egy tisztelt férjfi elejébe, kinek szí-

vében az én vérem dobog.“ — Meg nem foghatám, mint maradhatta atyám e' megszollításra olly érdektelen; 's az ifiat mint utasíthatá-el magától olly hidegen, ki mind az én, mind az anyám szívét megnyeré; ámbár személyesen őt még nem láttuk.

Más nap reggel jelenté magát atyámnál. Én anyámmal az oldalszobában valék, 's az egész beszélgetést hallanunk lehetett.

„Kedves nagy bátyám! így szólla ő atyámhoz; tegnap hidegen utasítottam-el, de ma annál forróbb szívvvel jelenek-meg ismét előtte. Nem többet ér-e azon vér, melly ereinkben folydogál, a' földnek minden aranyánál? ó ezen tisztes vonalmai szeretett anyámnak nagy bátyám ábrázatján nékem csak parancsolnak, 's tőlem csak tiszteletet kívánnak. Én szabad vagyok, 's a' báro urat, mint anyám testvérét, a' pernek bírójává nevezem.“

Szavainak hangja még nyájasabb volt azoknak értelménél, mit anyám egy kézzsoritással bizonyíta.

„Én nem akarok határozni mondá atyám — mert már határoztam. Azt véli öcsém, hogy én olly pert elkezdenék, mellynél győzedelmem, 's igazságomban bizonyos nem vagyok? Határozzon a' törvény, de nem én, se pedig kegyed. Én az igazságért senkinek sem akarok kötelezettje lenni.“

„Ó pedig én olly örömetst lennék kedves bátyámnak kötelezettje, olly örömetst! — Csak egy kis jelét adja annak, hogy testvérét az én anyámat még szereti.“

„Igy akar tehát engem megfogni? talán ügyvédje adá kegyednek ezen tanácsot; bizonynal a' részemre hajló igazságtól fél!“

„Higgye-el kedves bátyám, hogy ügyvédem semmitől se tart; de én rettegek olly férjfiával perlekedésben lenni, kit anyám szeretni taníta.“

„Ha tisztel engem Salborn ur, tehát hagyja a' törvényt határozni; én azt kívánom.“

„Jól vagyon! de kegyed ügyvédje egyeségi ajánlatokat tett, mellyeket én elfogadok.“

„Én nem! — midőn azokat tettem, el nem fogadtattak; most már késő.“

„Tegyen tehát részére hasznosabbakat, én elfogadom.“

„Én, ifjú! semmi egyeséget se akarok,” mondá atyám elkeseredve, érezvén a szerepnek két értelműségét, melyet játszik. Ő nemes érzésű férjfiú volt, de a per haragossá tevő.

„Nem bánom! — mondá Salborn olly hangon, hogy észre lehete venni az erővel elnyomott kedvetlenséget — az anyám bátyjának szeretetért nem bánom veszejtsem-el a pert: legyen minden kedves nagybátyámnak kívánsága szerint; én mindenben megegyezem.”

Itt atyám megakada. — „Meg akar engem alázni? — mondá végre hidegen, — hogyha fija testvéremnek, tehát kérem hagyja a pert maga utján menni.”

Salborn meghajtá magát 's elment. Nyugtalanul járt atyám a szobában fel 's alá, mert valóban megaláztatott.

Anyám nyájas mosolygással tekinté atyámra, és ennek karjai közé sieté. „Engedd-meg a heveséget kedvesem — mondá — melybe ezen átkozott per hozott; én az ifiút megbántám, azt jól tudom, de majd jobban megértjük egymást, 's hogy a per folytatódjék, erős akaratom. Én nem akarok igazságtalanságot elkövetni, de azt magam se szenvedem-el. Az egész dolog sokkal zavartabb, mintsem hogy határozhassak; de ő se határozzon. — Hidd-el, hogy testvérem fiját még benne feltalálom.” Még egyszer ölelé-meg anyámat, 's a kocsiba üle, hogy Casselba menjen, hol dolgai miatt hosszabb idei ott léte kívántaték.

Más nap reggel valaki az ajtón kopoga, és Salborn lépett a szobába, atyám után tudakozódván. Anyám megmondá hon nem létét.

„Kedves néném bizonyosan szivesebb 's jobb lesz irántam” mondá anyámnak kéz csókolása közben.

„Mi nem lehetünk édes öcsém férjemenél szivesebbek. Tapasztalni fogja, hogy ő kedves testvéremnek fiját jobban szerette, mint hinné. Csak néhány napig tisztelje egy tapasztalt férjfinak okait, ki azt nem a jusnak akarja engedni, mit ő készakarva a nagylelkűségnek és szeretetnek áldozni fog. — Nem kégyednek, hanem ő neki kellett volna azt tennie, mit kedves öcsém tett; ezt ő igen nagyon érzi, 's a nemes férjfiú nem örömet látja magát másnak nagylelkűségétől felülhaladtatni. A férjfiú nem kíván nagy-

lelkű lenni, midőn úgy tetszhetnék, mintha annak éppen egy történni szükséges lett volna. A' mi nemünk csak akkor nagylelkű, midőn idegen nagylelkűségtől gerjesztetik-fel.“

„Ó néném! mondá ő szép lelkesedéssel, mi gerjesztette-fel most kegyed nagylelkűségét? — De én azt előre tudtam, hogy itt egy nemes érzésű nőnek ismeretségébe jutok.“

Lásd Blanka! én ezen beszélgetésnél jelen valék; láttam, hallottam, értettem, csudáltam, 's szerettem őt.

„Ó kedves bátyám!“ kiálték-fel az övéhez hasonló lelkesedéssel, a' képemet fedező fátyolt visszavetvén; mert éppen kiakaránk kocsizni.

Ekkor tekintre reám, 's mintegy kérdezni látszék anyámat, ki legyek.

„Fedora leányom,“ lön a' felelet.

Ő előttem álla, 's mind a' két kezemet megfogván, nyájas és vidám tekintettel néze szemembe. „Ó anyám monddta ugyan, hogy csak ismerni tanuljam orosz országi nemes atyámfijait; de erről, a' mit itt látok, ó erről semmit se monda.“

„Kegyed megszegyeníti Fedorát, kedves Gustáv — így szólla anyám, látván pirulásomat — lássa már most-is zavardott, 's nem tud felelni szavaira.“

„Tudok-e én valamit szólni kedves néném? nem kell-e itt magának a' dicséretnek elnémulni, 's a' képzeletnek a' tisztelet csendes érzelmévé válnia? ó hugom, Fedora, gyakran láttam legszebb álmaimban; de most tapasztalom, hogy azok csak álmok valának, csak szintelen árnyékai a' tűnődklő valóságnak.“

„Kegyed gyakran volt beszélgetésünk tárgya Fedorával, midőn az itteni tavaszt emlegettük. Ő annak igen örvende.“

„A' tavasznak?“ kérdező hevesen, még mindig reám tekintve.

„A' tavasznak és Gustávnak,“ mondá az anyám.

Ő ekkor kétszeresen kelle pirulnom, mert gyakran beszéltünk felőle; 's csak most vettem észre, minő értelmök legyen Gustávra nézve anyám célzásainak. Szivem hevesen doboga, 's lesütött szemekkel állék előtte.

„Igen fáj lálám, folytatá anyám szavait, hogy ezen szerencsétlen pernek illy heveséggel kelle vitetnie; melyet kedves öcsémnel egy beszélgetés-is elvégezhetett volna.“

A' per elvala végezve azon perczen, melyben gyám-ságom alól felszabadultam; 's minekelőtte kegyeteket láttam volna.“

Ó Blanka! Blanka! ő birta egész szívemet, egész szerelmemet. *(Folytatás következik.)*

II. ORSZÁG ISMERTETÉS.

Niger folyó vize Afrikában.

Felfedeztetett valahára ezen afrikai nagy víz folyása, mely tárgy századoktól fogva foglalatostokdtatá a' tudós világ figyelmét. A' Lander nevű két testvér Angolyok Guinea partjáról Badagresből indultak-meg Clapperton nyomdokai után, és megjárták a' Nigert egészen, 's végre ezer meg ezer fáradozás és veszedelem közt érték-el a' guineai tenger partjára, hol a' folyó az oceanba szakad.

Ezen merész utazók mintegy 930 angoly mértföldet baladtak-meg a' Nigeren (2½ angoly mértföld tesz egy német, vagy geographiai mértföldet). — Ezen utazásuk közben egy jókora nagyságú, 's Bussa nevű városba, hol ama hires utazó, Mungo-Park, elveszté életét, jutottak, mellynek 4,000 lakosa, 's mintegy 20 angoly mértföldnyi kerületje lehet. A' bussai király szeretettel bánt az utazókkal, valamint-is a' belső afrikai Négerek (szerecsenek) átaljában vendégszeretők valának. Eme városig gőzsajkakkal lehet utazni, mi a' kereskedésre nézve igen fontos dolog. — Funda városát, melly a' Shary nem jobbik, hanem bal partján fekszik, a' Landerek bizonyítása szerint, két grádussal odább kelet felé kell helyeztetni, hogy sem az eddigi földképeken volt. A' Nigerbe ömlő Shary a' tizen öt napi járásnyira, és észak keletre fekvő tschad-i tóból folyik. Ugy látszik, hogy eme tavat a' még inkább keletre eső Jaire, és Congo folyók éltetik vízzel. — Funda alatt Kirri mellett mintegy 30—40 hadisajkakkal üldözték az utazókat az Eboe nevű háborúskodó nép csapatjai, 's ezen alkalommal a' Landerek elvesztették naplókönyveik, és gyűjteményeik nagyobb részét.

Kirri jókora egy város, és a' rabszolgai kereskedés közép pontja. Ezen túl nincsen köz uralkodó, hanem minden helységnek független feje van. Ugyan ilyen political állapotot, melly több szabadságot arul-el mint Afrika egyéb részeiben, tapasztalt Mollien-is a' Senegal, és Rio-Grande partjain, hol apró szabad státusokra-is talált. Számos tutajok (fenyőtalp) mozditják elő a' közösülést, 's a' culturát; azok egyszersmind véd eszközök gyanánt szolgálnak a' meghódoltatás után ásitó despoták berohanásaik ellen, 's kétszeresen segítik elő a' függetlenséget, és így remélhetni, hogy az olly nagy és hajókázható folyó viznek, mint a' Niger, felfedeztetése, 's a' kereskedésnek arra következő előlépése által a' civilisatio-is lábra fog végtére kapni Afrikának számos folyó vizektől öntözött nyugoti részén. — Egy török kalmár szavai szerint, ki Barbariából megindulván egész Afrikán keresztül ment, 's a' guineai parton levő britanniai gyarmathoz Cape-Coast-Castle-ba érkezett, közép Afrikában van még egy Quolla nevű folyóviz, melly sokkal szélesebb a' Nigernél. Kumba mellett, Como-tól nem messze, hol azon keresztül hajózott, a' 16 evezőktől hajtott sajkán egy egész órát töltött, míg egyik parttól a' másikra érhetett. Timbuctu városában mostanság egy mahometánus szultán uralkodik, kinek hatalma a' városon túl nem terjed. Van benne 3 moschea, 's kevés két emeletű ház, mellyek mind a' monarcháéi, 's tőle berbe adatnak. Egyéb épületei szalma kalibákból állanak.

III. JELES MONDÁS.

A' L a n t o s.

Mikor az ég lantost teremt
De nem közönségeset,
Hanem millyent világ óta
Teremte csak keveset,
Hétszer nagyobb mértékkel vesz
Lelket, szívet, lángokat;
Eredj! (mondván) teremts vele
Örömeket, kinokat!

Kisfaludy Sánd. közli K. Teréz.

VI. KÜLÖNFÉLE.

Idő szelleme. Századunk elején magnásink, sőt az előkelőbb nemes házak udvaraiból-is többnyire hat lovas hintókat látánk kiugratni. Gyermeki időmre vissza emlékezvén eszembe jut, hogy atyám házáat egykor hat vendégi személyek szerencsésíték barátságos látogatásaikkal, kik közül egy magnás, a' többi nemesi rangú, és pedig két férjfi 's hat asszonyság vala. Jöttek pedig hat kocsisal, hat fullajtárral, és 36 lóval. Nem régen a' folyó évben egy a' megyém-ben kedvelt főbb rangú háznál barátságos látogatásra főbb 's kisebb házakból össze jöttek között 50 személynél többet olvashattam, 's csak két hintóban vehettem észre négy lovat inasokkal; a' többiek jobhára három és két hámos lóval vonattak, inas helyett pedig némelyikén egyik uri vendég foglalá-el a' kocsis mellett az inas helyét. Szobaleányt csak kettőt hoztak a' vendégek. — Vallyon az elsőbb kor fejezi-e ki jobban a' fényiséget (luxus), vagy eme jelen divat? 's lehet-e a' fényiségről megítélni a' nemzeti jóllétet? — Annyit még e' tárgyhoz kapcsolnom kell, hogy a' hat lovas időkorban a' birói zár felől (sequestrum) hallani ritkaság vala! Szilv. Gaál József.

VII. NEVETTETŐ PILULA. *)

K. uracs, az új szóknak és stylusoknak gyártója, ki nagy elméséggel a' legjobbat-is száz felé csigázza, bizonyos helység összeírásában illy forma kifejezéssel fellengezett: „Minthogy a' telekséget (urbarialis sessio) a' záporosság elmosván, az összeírásból kihagyódik.“

R. Miklós.

*) Alázattal kérjük azon tisztelt pártfogóinkat, kik ezen, vagy a' rokon czikkelyek osztályába tartozó darabokkal folyóírásunkat megtisztelni méltóztatnak, olyasokat ne küldjenek, melyek vagy már világ szerte ismeretesek, vagy némiképpen a' miveltebb gyengéd érzést sérthetnék, mivel illyesek nem fognak közölni. Az anekdoták, különfélek 's a' t. minden olvasó előtt érdekesek, a' pilulák valamely tréfás elménczséggel díszesítve 's röviden legyenek.

A' Szerkező.

Visszás rejtvény.

Zsákban hozám koronámat, még-is elvesztettem;
Megtalálám örömemre 's királyoddá lettem,
Ekkor mindig a' fejemen hordozám, 's vesztsemre
Mátkát kérni mentem vele, de azt keservemre
Megtaladták, sőt koronám, országom elvették,
'S még nevem-is álkirályok sorába helyezették.
(Vass vissza, 's az előbbi nevem említheted,
Igy most rokon hazámfiját gyakran nevezgeted,
Ki egy régi nemzet, de új ország fejdeme lett,
Bár fiatal homlokára koronát még nem tett.

Előbbi rejtvény: 1) A' patikában. 2) A' csalánt.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utzája 612.